

ՄԵՐ ՆՈՒԱՐԻԷ

Նուաբը իմանալ է և սաստիկ յինկնեմե,
 Օրն ի բուն անդադար վայնասուն կը հանէ,
 Կըռուսաւոր մը միայն տան մէջ թէ որ կայ նէ,
 Այն ալ անտարբերայ այդ թշուառականն է՝
 Կը զոյն, կը պոռայ, սուր ճիւղեր կ'արժակէ,
 Անցնող և դարձողին կոկորդը կը ցառկէ,
 Սխտեմէն կը վըռընաէ, խառապը կ'առակէ
 Էլքմեքեմէն ներս չ'առնէր, պիտայը կ'ապտակէ,
 Մէկուն էքսիք վերսիմ, միւսին պոյսը սէյաթն
 Հայտն' հիւր բարասան, կ'ըսէ նա զայրագին,
 Մարդ չըկայ որուն զէ՛ չէլնէ նա միշտ անվաթ,
 Նոյն իսկ երբ տանգին կ'ոյն զինքը մարտիս:
 Մի խօսքով շարունակ ն'ամենուն կը փակէի,
 Եւ իրմէն ալ անվըրդ ամէն մարդ կը փախիւ,
 Երբ լըսէ մանաւանդ որ զոյն նորա ծայն,
 Օյն'ալ պոռ քարատան, քի՛չ ուրիշ բարիֆուն:
 Կը խնջոյայ զէ՛մը միայն երբ Մատա՛ փաշ Գրանքո՛
 Զեռքը առ չնիզ ոսկի և զրկէ զինքն Օ-րնո՛,
 Կամ Հայ-Լայթ կամ չէ՛ նէ Սեպուհեան Ատարդման
 Առ կ'երթայ զբողոքով զոյն Մատա՛ բարիֆուն:
 Տան մարդոց, բայց անոնց ոսկից շատ կ'իշնէ կռաւ,
 Լեզուներ կըթափէ՛ն կ'ըսէ մէկուն գեր-փոքր,
 Իսկ միւսին Օլ-բայր-սուր և կամ չէ՛ն՝ Իլ-ֆէ-բայ,
 Երբեմն ալ ուսուրին բաժարայտ-խառայոյ:
 Օրը տան անգամ նա իւր զըրա՛մ կը համրէ,
 Եւ քանի որ համրէ միշտ պակաս կը զըսնէ,
 «Մէկ ոսկի քըտակէս, փըրխաւ, զուն ստեր ես»,
 «Բայդու ալ՝ անկէց զատ, հայվան զո՛ւն հազեր ես»,
 Կը պոռայ իր քըրօ՛ղ, յօնքերը վեր առնկամ,
 Անքերը կըբակտա աւ այտերը կարմրած,
 «Ե՛տ տո՛ւր շուա սա ոսկիս, հանէ՛ շո՛ւա սա քալցոս»,
 «Ապու՛ւջ՝ քեզ կ'ըսեմ կոր, հանէ՛ շո՛ւա բեր, զեր հոս»,
 Բայց բուրդ այս զըսածն մեծ մասն է պարզ կատակ,
 Զէ չէ նա ո՛չ կըծծի, կամ փընտոռը լաւ, վատակ:
 Անի տիրաւ ինքա՛ն փափուկ և բընայթ ինքա՛ն զըսարթ,
 Իր անուան պէս որ է չորս անգամ հարիւր վարդ:

ՄԵՐ ՔՐԻՍՏԻՆԷ

Զոյց Նուարդին մենք ունինք գանձ մը զին թանկագին
 Որ քուրիկն է տնոր և կըլուի փըրխաւին,
 Ս'ալ անուշ և փափուկ և շատ է սիրելի,
 Բայց երբոր բարկանայ չէ ալէս նազելի:

Տարիքով զին մատաղը, բընայթով սաստանայ,
 Ամէն բան հասկնալ և սորվել կ'ուզէ նա:
 Խնչքով ճոխ, բայց մեղք որ, շո՛ւա ցործի սիրահար,
 Լուրջ հարցեր իսկ կըբնին բժշկոնէ կնակատար:
 Սիրէ նա միշտ խօսիւ և վիճէ շերտ ոգւով,
 Զըգիտածն ալ յաճախ ուսանի այդ կերպով,
 Սակայն երբ առնէ շատ Պարզայայն ժամանակ,
 Անհամբեր, ո՛ւ ալ տնոր կը նեղէ բռն մը խակ:
 Ըսէ՛մ ձեզ թէ ինչ է բառը այդ խորքելի
 Զոր երբ լսէ աղիւկնին իսկոյն շատ կ'այլայլէ,
 Եւ վայրելի մ'անպատեհաւ և չինջ ալ մանրերկրորդ,
 Զի խօսիլ Պարզայայն մեր սերուն օրիորդ:
 Զէ՛ բառն այդ ետարմաղ, և ո՛չ ալ չիվ ճիվ քըդ,
 Ո՛չ սալմա կամ խըմպըլ և ո՛չ իսկ ալ մըքմըգ,
 Ալ Պարզան, անիմա, կ'ոյն զինքն հասա զըլուի,
 Եւ ստով ցայտել տայ ալքերին կայծ և մուխ:
 Թէպէտ և բառը այդ է շատ ծանր ուսնիրաւ,
 Բայց նա շուտ կը մոռնայ, չի՛ պահեր քնն բընաւ:
 Եւ արդեօք այդ ալ չէ՛ նշան յայտնի մեղով սըբո՛ւ,
 Որ այսօր կ'ունենց մէջ ալ շատ ճել զանրւի:
 Ունի նա միշտ յըստակ և ուղիղ գտաէ միշտ,
 Խօսի նա միշտ խըզգիւ և շանայ լըսալ վիշտ:
 Կ'ուզէ որ ամէն մարդ կ'ոյն զինքն փառասաթն,
 Իրաւ ալ է ճարպիկ և զրեթէ ճարտասան:
 Գինեայ և օգիւի հուկէ չէ վազող
 Ալ քունի՛ւ զարեկրոյ միշտ է նա մեծ սիրող:
 Շո՛ւա կ'ընէ ամէն բան, շուտ ալ կը զարդարուի,
 Մի քանի զըզապող իսկոյն նա կը հագուի:
 Ո՛ր բլլայ հարսանիք, երեկոյթ կամ հանդէս,
 Աղշիկնին փափագի լինել ակնատեհս,
 Բայց խօսքով սիրէ նա միշտին ինչինեք
 Զի ընտրէ միշտ իւր տունն ըսելով «Հետ լաւ ենք»:
 Կը մեծ, կը կարէ, կը լըսայ, կ'արգոյնէ,
 Միշտ ուրախ և զըսարթ կը ցատկէ և կ'երգէ,
 Իր մօր պէս վիճակէն ցու՛ և փիլիսոփայ:
 Ատաւ և իրիկուն Ատառնոյ փառք կու տայ,
 Այս երկու քուրիկներն և անուշ մայրիկնին,
 Ճըմարեմ են տեպար հայ կընկան մեր ազգին,
 Մարդը սուրբ հայ կընկան որ մեզ է փառք պարծանց,
 Եւ որսւ աղիւկնով զին հայերս այսօր կանց:

Կ. ԳԱՆՃԻ

* Այս ստանալները զբառած պարզապէս ընտանեկան ըրջանակի մը համար, առանց մասնաւոր նպատակի, կընան յարմարիւ ուրիշներու ալ ու հետաքրքրաւ շատ հազգուի զինքն:
 Ե՛ւ. ԽՄԲ.

ՓՈՌՔՐԻԿ ՄՈՆԱՑԻՆ

ԿԱՂԱՆԴԵԱՆ ՁՈՒՐ

Կաղանդ «Պապան» ահա եկաւ,
 Շատ պարզեներ նա մեզ բերաւ,
 Ուրախ զբարթի մեզ հոտ ժողովեց,
 Այս հրեկոյ փոքրիկ և մեծ.

Եւ ինձ ըսաւ. «Ո՛րք ես Սօնա,
 «Եկհուր, հրգէ, ցատկէ, խընդա»,
 «Տա՛ր ամենուն սիրոյ ողջոյն»
 «Եւ կաղանդի համբոյր սիրուն»:

Ո՛ղջ լեր մայրիկ, ո՛ղջ լեր հայրիկ,
 Դուք ալ «տէտէս» իմ անուշիկ
 Եւ նազելի մօրաքորիկ
 Եւ դուք որ կաք մեր բոլորտեք.

Ձեզ ամենքնուդ տա՛մ համբուրիկ,
 Շատ կ'աղօթեմ սըրտով գողտրիկ,
 Որ ողջ առողջ և երջանիկ,
 Շատ տարիներ մեզ հետ ապրիք:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՃԻ
 ՆԻ. Ա. Մ. Ռաֆայէլ, վրձնէ.

ԱՅԼԵՒԱՅԼԻ

ՍՏԵՓԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆԻ

ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒՒ

Ստեփան Կուրտիկեանի անունը մին է
 այն անուններէն որուն առջև ամէն Հայ
 կանգ կ'առնէ մեծարանքով և երկրպագ
 սիրով: Եւ ճիշդ ասոր համար է, որ երբ
 Պոլսական հայ թերթերը հրատարակեցին
 թէ Ազգին ներկայացուցիչներն որոշեցին
 յարգանքի պաշտօնական ցոյցով մը պօս-
 նախմբել իր հանրային գործունէութեան
 45ամեայ յորեւանը, ամէն ոք բնածին
 զգացումով մը ծափահարելի գտաւ այդ
 որոշումը: Այս ջնքմ համակրութեան ան-
 կեղծ ձայնը, զրեթէ կէս դարու խորէն կու-
 զար և կ'երթար բազմավաստակ Հայ Դու-
 ժիչի մը՝ որ մեր ցեղին պարծանքներէն

մէկն է: Բազմափեղ իրեն համար քաղցր
 պարտք կը համարի այդ այնքան սիրուած
 ուսուցչին ու գրագէտին կեանքն ու հան-
 ռային գործունէութիւնը գէթ հարեանցի
 կերպով պատկերացնելու իր ընթերցող-
 ներուն, շնչաշուտ համար այն միջ յար-
 գանքը զոր Միխիթարեան Միաբանութիւնը
 ունեցած է միշտ: Ղէպ է մեծարելի յորեւ
 լեարբ, որ, իր կարգին, միշտ յարգող մը
 և սիրող մը եղած է Միխիթարայ Տանը:

*
 *

Ստեփան Է.Ֆ. Կուրտիկեան բնիկ պոլս-
 սացի է և ծնած 1863-ին, սերունդ պա-
 տուաւոր և բարեպաշտ գերդաստանի մը:
 Մանուկ հասակէն ան վայելած է ընտա-
 նեկան խնամեալ դաստիարակութիւն մը,
 իսկ նախնական ուսումը և կրթութիւնը
 առած իր ծննդավայրին Ս. Գէորգեան
 վարժարանին մէջ, ուր սրամտութեամբ,
 ջանասիրութեամբ և բարի վարքով կը
 փայլէր աշակերտակցաց մէջ: Այդ նա-
 խակրթարանին մէջ, ուշիմ պատանւոյն
 մտաւոր և հոգեկան կարողութիւնները զար-
 զացան իրենց բոլոր ուժով, և այդ խնա-
 մոտ կրթութեան պտուղներն եղան անոր
 ապագայ կեանքին յաջողութիւնները: Իր
 ջանասէր և ազնուական բարքին համար,
 ի սկզբանէ հետէ սիրող և մշակող եղաւ
 մեր նախնեաց լեզուին՝ և զրականութեան,
 և մինչև վերջ չթողուց բնաւ այդ ասպա-
 րէզը, որ, ոչ նուազ քան ուսուցչական
 գործունեայ կեանքը՝ պատուարեր եղաւ
 իրեն:

Դպրոցին մէջ, — ինչպէս կը հաւաստեն
 մեզ պահնջալուր վկաներ, — սիրելի էր նա
 պա հասարակ մեծերուն և ընկերներուն,
 օրինակ էր նա ամէնուն կարգապահութեան
 և փութաշնչութեան, յարգելի և պատ-
 կառելի՝ իր բոլոր զասնկերներուն առջև:

1883-ին շրջանաւարտ, պաշտօնի կո-
 չուեցաւ սոյն վարժարանին մէջ, իբրեւ
 օգնական ուսուցիչ հայերէն և թուրքերէն
 լեզուներու: Այդ ատեն ան քսան տարե-
 կան էր, բայց հասուն հասակի ծանրու-